

Sammanfattning av Modigt tillsammans- samtalen våren 2020 och förslag till gemensam målsättning

Sammanfattning av Modigt tillsammans-samtalen våren 2020 och förslag till gemensam målsättning

Innehåll

1. Bakgrund till Modigt tillsammans-processen och dess anknytning till strategin	3
2. Månadsfrågorna våren 2020	4
3. Prosterivisa samtal	8
4. Kyrkoherdarnas samtal om Modigt tillsammans-teman	9
5. Det öppna Modigt tillsammans-lägesrumsarbetet: Var har coronatiden lärt oss?	10
6. Förslag till målsättning	10
7. Lägesbildsuppskattningar som ligger bakom målsättningen	13
8. Bilaga: Modigt tillsammans-månadsfrågorna	16

1. Bakgrund till Modigt tillsammans-processen och dess anknytning till strategin

Gemensamma kyrkorådet fattade 15.8.2019 beslut (227 §) om att inleda Modigt tillsammans-arbetet mellan olika aktörer i Helsingfors kyrkliga samfällighet. Målet med arbetet är att trygga verksamhetsförutsättningarna för församlingarna och Helsingfors kyrkliga samfällighet genom att förstärka samarbetsmetoderna för att hantera utmaningarna i omvärlden.

Modigt tillsammans-arbetet vilar på en grund som består av alla de åtgärder som vidtogs och riktlinjer som utarbetades i projektet för förändring av verksamhetskulturen åren 2015–2018. Processen, som kom igång på grund av att den ekonomiska situationen stramades åt, utvidgades från sparåtgärder också till att omfatta många reformer av verksamhetssätten, till exempel snabbare reaktioner på aktuella ärenden, starkare identifiering av församlingsmedlemmarnas kunnande, utökande av fältarbetet bland helsingforsarna och ett medlemsorienterat tänkande.

Modigt tillsammans-arbetet är en del av beredningen av den gemensamma strategin för församlingarna i Helsingfors. Gemensamma kyrkorådet för församlingarna i Helsingfors beslutade 13.12.2018 (104 §) att i sitt strategiarbete övergå till ett fenomenbaserat arbetssätt av processkaraktär. Enligt beslutet utgörs arbetets hörnstenar av framtidsgruppen (=ledningsgruppen) som klart styr strategiarbetet, förvaltningens tvååriga årsklocka, rundan med intervjuer gällande helsingforsbornas behov som görs vartannat år, framtidsdagarna, spetsmålet som ställs upp för två år i taget och Lägesrumsarbetet. Särskilt Lägesrumsarbetet stödjer även Modigt tillsammans-processen på samma sätt som en utvecklingsplattform.

Våren 2020 har målet för Modigt tillsammans-arbetet varit att skapa en gemensam målsättning som vi på hösten kan börja vidareutveckla till en mer exakt målsättning och åtgärdsplan. Genom detta kan församlingarnas och deras gemensamma arbete genomföras på bästa möjliga sätt även under de kommande åren, trots att resurserna klart minskar på grund av den starka minskningen av medlemsantalet. Modigt tillsammans-processen pågår fram till slutet av den innevarande fullmäktigeperioden, dvs. fram till slutet av år 2022.

I beslutet om att inleda Modigt tillsammans-processen presenteras de följande preciserande frågorna till processen:

- Vad är den gemensamma målsättningen för hur vi ska klara oss i fortsättningen?
- Vad ska vi göra inom de gemensamma arbetsformerna och vad ska göras i församlingarna?
- Vad skär vi ned och från vilka verksamheter avstår vi helt?
- Hur organiserar vi oss och hur bygger eller nedmonterar vi nivåer inom samarbetet?

I beslutet om inledandet av processen framfördes även att:

- minskningen av personalkostnaderna genomförs genom naturlig avgång.
- samarbetet inom användningen av personalresurserna utökas.
- öppna och tydliga kriterier tas fram för bedömning av investeringsbehov.

Enligt lägesbedömningen som uppdaterades i mars 2020 kan det dock hända att den planerade minskningen av personalkostnaderna genom naturlig avgång inte kommer att vara nog. Det undantagstillstånd som coronaepidemin skapat i vårt samhälle har redan lett till omfattande permitteringar i arbetslivet. Dessa permitteringar har en direkt inverkan på församlingarnas skatteinkomster och bidrar till att strama åt den ekonomiska situationen ytterligare.

2. Månadsfrågorna våren 2020

Det allmänna målet våren 2020 var att utifrån den lägesbild som upprättades hösten 2019 (kapitel 7) gå vidare mot en gemensam målsättning. Beslut om denna målsättning skulle fattas hösten 2020. Från och med januari 2020 kartlades olika aktörers uppfattningar med frågor som gemensamma kyrkorådet beslutat och som uppdaterades varje månad. På grund av coronaläget avbröts månadsfrågorna dock i slutet av mars.

På månadsfrågan erhöles 143 svar i januari–februari och 62 svar i mars. Det totala antalet svar var 205 st. Det förekom en del oklarheter i de svarandes identifieringsuppgifter och därför är de uppgifter som presenteras nedan i första hand approximativa. Från församlingsråd erhöles sammanlagt 13 + 9 svar. Svar kom också från avdelningar inom de gemensamma tjänsterna, arbetsteam av olika slag och av enskilda anställda och förtroendevalda. I svaren betonades klart svaren av enskilda anställda (88 st.) och i andra hand svaren av enskilda förtroendevalda (46 st.).

Det är således anmärkningsvärt att en betydande del av församlingsråden inte behandlade månadsfrågorna alls, åtminstone på så sätt att svar skulle ha sparats på den gemensamma plattformen. Därför är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid att alla har möjlighet att påverka den gemensamma processen vid beslut om den gemensamma målsättningen. Det gäller därför att säkerställa att den svarstid som getts i fråga om mer officiella utlåtanden är realistisk, särskilt om coronasituationen drar ut på tiden, och att den uppmuntrar parterna att delta i den gemensamma processen i fortsättningen. Det gäller också att gå igenom processerna med den operativa ledningen på förhand, så att det är möjligt att förbinda sig vid processerna.

I detta sammanfattningsavsnitt lyfts centrala observationer om den gemensamma målsättningen fram utgående från svaren på månadsfrågorna i januari, februari och mars (kapitel 8). Det finns anledning att utnyttja förslagen ännu mer ingående i det fortsatta arbetet. Vid en granskning av lägesbilden är det lätt att observera att det inte fanns tid att ta upp alla frågor för behandling våren 2020. Det finns skäl att i fortsättningen reservera tid både för att uppdatera av lägesbilden och diskutera lösningar på de utmaningar som redan lyfts fram.

Fyra av månadsfrågorna kartlade visionen för Kyrkan i Helsingfors. Frågorna (1), (3) och (10) gav svar om kyrkans väsen och oförytterliga utmärkande drag, medan fråga (2) tog ställning till rollfördelningen mellan församlingarna och de gemensamma tjänsterna. Med frågorna (4–7) insamlades förslag gällande tre konkreta samarbetsmöjligheter: sam användning av arbetskraften, grundandet av en servicecentral som ersätter pastorskanslierna och utveckling av de elektroniska tjänsterna. Med frågorna (8) och (9) ombads de svarande också att räkna upp eventuella onödiga överlappningar mellan församlingarna och de gemensamma tjänsterna och att ge andra förslag på förbättring av samarbetet. Nedan presenteras de centrala aspekter, teman och förslag som månadsfrågorna aktualiserade.

I VISION FÖR KYRKAN I HELSINGFORS

Kyrkans styrka och oförytterliga utmärkande drag är Evangeliet. Om den kommer bort, har kyrkan förlorat allt. Kyrkan är inte bara en välgörenhetsorganisation. Kyrkans styrka och oförytterliga utmärkande drag är även det Heliga. I grund och botten är vi på pilgrimsvandring, och vi kallar också andra att delta i vandringen. Vår verksamhet styrs av en kristen människosyn och av det krav på jämlikhet och rättvisa som följer av detta. Kyrkans styrka är att vi gör allt under bön.

Församlingen är en gemenskap som består av dess frivilliga medlemmar. Den är en institution som för vidare traditioner och utför kyrkliga förrättningar. Den är också en myndighetsinstans som har uppgifter som staten ålagt. Församlingar som använder främmande språk är även språkliga gemenskaper som har en viktig roll som kulturbärare.

Varje församling är medlem i Kristi kyrka som omspanner hela världen, och församlingens existens bygger på Jesu missionsbefallning. Församlingens uppgift är att förmedla Guds omsorg och kärlek. Kyrkans roll i Helsingfors är förkunna nåden, stödja andligheten och upprätthålla hoppet. Kyrkan är en plats där man kan fundera på livets stora frågor i allmänhet. Kyrkan är med i människornas vardag och fest. Kyrkan hjälper även när andra inte gör det. Kyrkan är närvarande i dess medlemmar. Kyrkan kan fungera som en motkraft och upprätthålla värdediskussionen, och den borde förstärka sin proaktiva stämning. Kyrkan kan vara en plats för vila.

Församlingen är kyrkans basenhet. Församlingen är i sin tur till sitt väsen en gudstjänstgemenskap som verkar i vardagen genom sina medlemmar. Församlingen ger kyrkan ett ansikte och verkar nära hemmen och deras vardag. När församlingarnas verksamhet diskuteras är det en viktig fråga huruvida vi endast gör det som de aktiva vill.

De gemensamma tjänsternas uppgift är att upprätthålla en helhetsuppfattning om församlingarna i Helsingfors, stödja församlingarnas basverksamhet och vara en möjliggörare av detta. De gemensamma tjänsterna sköter den gemensamma ekonomin, förvaltningen, fastighetsförvaltningen och kommunikationen. De samordnar de gemensamma specialverksamheterna och utbildningarna och främjar utvecklingsverksamheten. De gemensamma tjänsterna förhandlar fram centraliserade avtal och bedriver påverkningsarbete.

I församlingarnas perspektiv finns det anledning att göra justeringar i utnyttjandet av expertisen inom de gemensamma tjänsterna och särskilt inom det gemensamma församlingsarbetet, med tanke på helsingforsarnas behov och tillgodoseendet av dem. Den kyrkliga samfällighetens gemensamma tjänster är en gemensam serviceorganisation för församlingarna och församlingsmedlemmarna. I svaren på månadsfrågorna presenteras många förslag på överföring av vissa specialverksamheter, såsom sjukhussjälavården, läroanstaltsarbetet och familjerådgivningen till lokalförsamlingarna. I många förslag upprepas tanken att det inte borde få finnas personer som ägnar sig åt andligt arbete och som inte är anknutna till församlingarna. På det hela taget önskar församlingarna i sina svar att de gemensamma tjänsterna minskas.

Både församlingarna och samfällighetens gemensamma tjänster arbetar för samma mål, men det behövs en klar och tydlig ny överenskommelse om rollerna och mandatet. Även frågan om arbetsfördelningen och arbetsron framstår som central.

Slutledningar

- För att klara oss i fortsättningen får vi inte tappa bort vår egen identitet och kärnan i vår verksamhet: evangeliet. Alla kommande lösningar ska bedömas utgående från detta: förblir vi trogna de värderingar och uppgifter som stiger fram från vår kärna? Vilka lösningar stödjer bäst genomförandet av dem?
- Församlingarna är kyrkans basenheter redan med stöd av kyrkolagen. När församlingarnas och deras gemensamma tjänsters framtid och arbetsfördelning diskuteras gäller det att utgå från lokalförsamlingarnas och -gemenskapernas perspektiv. Vad möjliggör, underlättar och stödjer deras arbete? Utöver de lagstadgade uppgifterna lönar det sig att sköta gemensamt det som möjliggör ett större genomslag och som blir billigare när det görs gemensamt.
- Även om församlingarna är självständiga har ingen församling råd att endast tänka begränsat på sin egen eller närområdets framtid. Kristi kyrka har en global identitet som överskrider tid och rum. Där en av dess medlemmar lider, lider hela kroppen. I

församlingarnas verklighet i Helsingfors medför detta ett internationellt och ekumeniskt ansvar och ett krav på solidaritet mellan församlingarna i staden. Församlingarnas funktionella och ekonomiska omständigheter varierar starkt just nu.

- Det väsentliga är att vi nu är förmögna att titta på olika frågor i ett längre tidsperspektiv som överskrider alla nuvarande gränser och etablerade förfaranden och att inrikta oss på den enskilda helsingforsbors bästa i stället för den enskilda församlingens intresse. Hur kan vi tillsammans göra det möjligt att helsingforsbor överallt i staden eller besökare i vår stad har samma möjligheter att gå med i den lokala andliga gemenskapens liv, medverka i dess verksamhet eller alternativt utöva sin andlighet på annat sätt inom kyrkan?

"I missionsbefallningens anda i Guds ärenden bland människorna"

"Kyrkan är för helsingforsborna en betrodd bastion av tro, hopp och kärlek till vilken de vänder sig när hjälpen från annat håll inte räcker till."

"Församlingen är hemmet och samfälligheten är infrastrukturen."

II Förslagen på främjande av sam användningen av arbetskraften och av e-tjänsterna

Sam användning av arbetskraft borde främjas genom att påverka samarbetsviljan och attityderna. Ytterligare konkreta åtgärdsförslag är att processerna och verksamhetssätten görs enhetliga, att klara avtalspapper och budgetar tas fram för samarbetsmodeller av olika slag, att nya kollektivavtal införs, att Kipas funktioner görs klarare, att en arbetskraftsbank bildas och att bonus ges för extra arbete. Allmänt taget borde dessutom arbetsrotationen och personalutbytet underlättas.

Det vore viktigt att kommunicera om rekryteringsbehov och överstora resurser och att införa ett digitalt redskap av något slag för detta. Prosteriernas samverkan skulle kunna utökas och användas här, till exempel med hjälp av de möjligheter som Varustamo erbjuder.

På frågan om servicecentralen för församlingsmedlemmarnas tjänster konstaterades att centralen skulle kunna betjäna

Hela Helsingfors 42,2 %
 Per prosteri 15,2 %
 Den egna församlingen 28 %
 Annan, vilken? 14,4%

I sina svar på frågan om en eventuell servicecentral betonade kyrkoherdarna att församlingens tjänster inte få bli opersonliga och fjärras från församlingsmedlemmarna. Det är möjligt att sköta tidsbeställning av förrättningar, utredningen av äktenskapshinder och anslutningar till kyrkan som medlem centralt, antingen per prosteri eller i hela Helsingfors.

Utvecklandet av e-tjänsterna betraktades som viktigt. Av tidsbeställningen för jordfästning, som redan införts, har vi lärt oss att alla inte vill eller kan sköta sina ärenden

digitalt, utan vi måste fortsättningsvis också tillhandahålla personlig service. När de elektroniska tjänsterna ökar är det viktigt att finslipa de gemensamma förfarandena så att de löper smidigare. Arbetet förutsätter ett gemensamt engagemang av alla. Både personal och slutanvändare ska medverka i utvecklingsarbetet. Det gäller också att säkerställa att arbetsbelastningen fördelas jämnt på olika personer.

Slutsatser:

- Vid utvecklingen av olika samarbetsformer och sam användning av arbetskraft är det viktigt att utarbeta klara och tydliga avtal och avtalsmallar och att sträva efter att göra arbetsprocesserna likartade. Det är också viktigt att alla medverkande parter utan förbehåll förbinder sig vid de gemensamma förfarandena. Dessutom gäller det att anpassa informationssystemen så att de lämpar sig för detta gemensamma samarbete mellan församlingarna.
- När de digitala tjänsterna blir fler finns det anledning att fästa särskild uppmärksamhet vid att tjänster också är tillgängliga för dem som vill ha och behöver personlig service som sker på plats.

"Det behövs mer samarbetsförmåga och -vilja överlag."

"Vi skapar möjligheter för samarbete genom att hålla fler Teams-möten dit anställda bjuds in över församlingsgränserna."

III Överlappningar, oklarheter och andra utvecklingsförslag

Ett ytterligare syfte med månadsfrågorna var att mer ingående utreda de överlappningar som förekommer i församlingarnas och de gemensamma tjänsternas arbete och som hänvisades till i svaren på lägesbildsenkäten hösten 2019.

Överlappningar har observerats i församlingarnas och de gemensamma tjänsternas kommunikation. Särskilt behövs en ökning av den gemensamma planeringen av kommunikationen.

Som överlappningar nämndes också många IT-relaterade frågor, såsom uppdatering av webbsidorna, anmälningar i Prime, bokningar och fakturering.

Angående förvaltningen framfördes önskemål om att samfällighetens och församlingarnas ärendehantering, personal- och ekonomiförvaltning och andra sekreteraruppgifter centraliseras så att systemet inte är så sårbart på lokal nivå. Förslag lämnades också på fler centraliserade upphandlingar, gemensamma konkurrensutsättningar och avtal. Önskemål lämnades om att personalenheten förstärks och dess roll i relation till församlingarna klargörs. Åtgärderna för att främja arbetshälsan borde också ordnas och organiseras mer i arbetsenheterna.

Enligt svaren finns det mest överlappningar och oklarheter i arbetsfördelningen i anslutning till det gemensamma församlingsarbetet. I flera svar konstaterades att själavårds- och familjerådgivningsarbetet, läroanstaltsarbetet, specialungdomsarbetet och specialdiakonin i mycket stor utsträckning arbetar med samma uppgifter som församlingarna. Många församlingar ordnar dessutom stöd för terminalvård lokalt.

Från församlingsfältet riktades också kritik mot olika projekt och temadagar som inte har en anknytning till församlingarnas verksamhet eller om vilka information skickas direkt till församlingsmedlemmarna eller om vilka församlingarna underrättas enbart som ett

anmälningsärende. Enligt önskemålen ska inriktningen av satsningarna på utvecklingsfinansiering tas upp för en fördjupad granskning överlag. Vidare framfördes önskemål om att arbetet på främmande språk organiseras på ett entydigt sätt antingen på samfällighetsnivå eller så att arbetet helt flyttas till hemförsamlingarna. Andra överlappningar som nämndes var till exempel evenemang och konserter som förläggs till samma tidpunkter.

Enligt önskemålen ska särskild uppmärksamhet fästas vid den interna kommunikationen. Mer öppenhet efterlystes i beslutsfattandet och utvecklingen. Allmänt taget betraktades det som viktigt att vi skapar gemensamma spelregler och att alla parter engagerar sig starkare för det som vi kommer överens om. Önskemål framfördes om ökad ömsesidig respekt i stället för onödig konkurrens. I utvecklingsförslagen lyftes också fram vikten av att dra lärdomar av lyckade försök och att dela erfarenheter. I svaren påmindes vidare om att det är viktigt att framtidsvisioner utvecklas med ett tillräckligt långt tidsperspektiv och att även barn och unga hörs när planer görs upp.

"Vi tävlar inte utan respekterar varandra, vi är öppna och sätter värde på det arbete som alla gör."

"Det är viktigt att klargöra rollerna, uppgifterna och processerna."

3. Prosterivisa samtal

De för våren 2020 planerade prosterivisa samtalen om församlingarnas ekonomiska situation och de olika möjligheterna för samarbetet genomfördes mellan kyrkoherdarna och vice ordförandena för församlingsråden i de svenskspråkiga församlingarna, Domprosteriet och Vartiokylän rovastikunta. Från de gemensamma tjänsterna medverkade det gemensamma församlingsarbetets direktor Stefan Forsén och samordnaren för Modigt tillsammans-processen Minnamari Helaseppä. Till samtalen kallades också andra anställda och förtroendevalda beroende på situationen. Planen är att motsvarande samlingar i fortsättningen ordnas minst halvårsvis.

I de svenskspråkiga församlingarnas samtal betonades tanken om att framtidsutsikterna tvingar fram krävande strategiska och ekonomiska beslut och personalnedskärningar. De existerande grundläggande problemen ska lösas i de nuvarande församlingarna innan eventuella sammanslagningar av församlingar. Det är inte heller tillräckligt att enbart öka samarbetet, utan vi behöver en omfördelning av arbetet och nya modeller för det. Det är också av väsentlig betydelse att saker inte endast betraktas enbart med perspektiv på församlingen, utan även på helheten. Hur kan vi försäkra att alla helsingforsare får kyrkliga tjänster även i fortsättningen?

I samtalen i Domprosteriet konstaterades att även om det går rätt bra för den egna församlingen är det den gemensamma kassan som avgör framtiden, och därför gäller det att också betrakta helheten och bära solidariskt ansvar. Investeringar är en betydande utgiftspost för närvarande. Den kyrkliga samfällighetens gemensamma tjänster har också ett avsevärt sparmål. Det gäller att granska funktion för funktion var saker kan skötas effektivare och vad vi avstår från helt. Som helhet kräver situationen modiga slutsatser, och den pågående coronapandemin ökar spartrycket ytterligare. Församlingar har låtit bli att tillsätta tjänster, de har avstått från många lokaler, hyrt ut lokaler, fört samarbetsförhandlingar, kartlagt nya möjligheter att skaffa inkomster och sökt nya samarbetspartner. I samtalen konstaterades att situationen ofta är tudelad: församlingarna ordnar mycket fantastisk verksamhet och har ett fungerande samarbete. Samtidigt visar siffrorna

att en del av församlingarna håller på att hamna i en negativ spiral. Verksamheten präglas av ett behov av kontinuerlig förnyelse och specialisering. Det gäller att diskutera huruvida strukturerna är i skick, så att samarbetet kan vara fungerande.

I centrumförsamlingarna riktas dessutom två tredjedelar av verksamheten till andra än till församlingarnas egna medlemmar på grund av församlingarnas läge. Med tanke på fortsättningen gäller det att diskutera om det finns möjligheter för specialisering och en tydligare fördelning av uppgifterna mellan församlingarna i prostriet. Om församlingarna vill ha fler testamentsgåvor ska församlingarna vara trovärdiga användare av medel som överförs till dem via testamente. Inkomstbasen ska diskuteras grundligt överlag. När anpassningsåtgärder planeras får vi inte använda de med möda insamlade medlen för snabbt, utan vi måste våga fatta beslut själva.

I samtalet i Vartiokylän rovastikunta efterlystes ett starkt och kunskapsbaserat samarbete och ökad planmässighet i samarbetet. Kan till exempel kantorerna och kyrkvaktmästarna vara gemensamma för prostriet? Önskemål framfördes om att skriftskoleanmälan görs prosterispecifikt. Det vore viktigt att diskutera den gemensamma framtidsvisionen för församlingarna i Helsingfors. Var finns plats för tillväxt? Vilka positiva utvecklingstrender kan vi stödja? När strukturen diskuteras och eventuella sammangående planeras är det viktigt att räkna ut huruvida åtgärderna ger verkliga besparingar och ta hänsyn till lärdomarna av de tidigare samgåendena. Sammanslagningen av Herttoniemi och Kulosaari tryggade verksamheten på längre sikt och hjälpte att organisera arbetet.

4. Kyrkoherdarnas samtal om Modigt tillsammans-teman

I våras diskuterades särskilt frågor som anknyter till grundandet av en servicecentral, strategiarbetets riktning, huruvida det är aktuellt med att uppdatera samfällighetens grundstadga eller minst att skapa en gemensam tolkning av den existerande grundstadgan, behörighetsrelationerna mellan samfälligheten och församlingarna, utvecklingen av samarbetet mellan prostrierna, Modigt tillsammans-månadsfrågorna, Modigt tillsammans-processens tidschema, församlingarnas väsen, de olika synpunkterna på behovet av strukturella förändringar, kyrkans roll i medborgarsamhället, tryggheten av församlingarnas verksamhetsförutsättningar och minskningen av de gemensamma tjänsterna samt den snabba förändringen av arbetskulturen och det digitala språnget som coronaläget medfört. I anslutning till detta har man också diskuterat hur det vore möjligt att skapa en gemensam anda mellan olika aktörer som gör att vi kan lösa de svåra problemen.

Som underlag för arbetet vid kyrkoherdarnas vårseminarium 18–19.5.2020 användes bland annat de senaste ekonomiska prognoserna och svaren på Modigt tillsammans-månadsfrågorna. Resultatet var en önskan om att arbetet hösten 2020 särskilt på följande ärendehelheter:

- Utarbetande av en områdesspecifik fastighetsplan
- Kamratstöd till församlingar som befinner sig i en svår ekonomisk situation, under sparring från förvaltningsavdelningen
- Olika strukturmodeller (beredningen av 3 scenarier)
- Uppdatering av arbetsfördelningen mellan de gemensamma tjänsterna och församlingarna
- Dessutom efterlystes uppdatering av grundstadgan, ekonomiska incitament, förnyelse av grunderna för fördelningen av anslag, uppdatering av indelningen i prostrier och av samfällighetens ledningssystem

5. Det öppna Modigt tillsammans-lägesrumsarbetet: Var har coronatiden lärt oss?

Som avslutning på vårsäsongen genomfördes ytterligare ett öppet Lägesrum-arbete på temat Vad har coronatiden lärt oss med tanke på det gemensamma arbetet i fortsättningen. Som ett resultat av arbetet räknades följande aspekter upp. Coronatiden har lärt oss mer om gemenskap, kollegialitet och kreativitetens glädje. Den har betytt kärlek till nästan och hänsyn till andra på många olika sätt. Därför ska vi fråga oss själva vad vi i fortsättningen kan satsa ännu mer på för att vara värdeledare.

Coronatiden har gjort att vi arbetar effektivare, att vi tagit det digitala språnget och gått in för ett miljövänligare sätt att arbeta på webben. Samtidigt har vi avstått från mycket som är onödigt. Den har sporrat oss att modigt gå det nya och okända till mötes och att gå in för ett försöksinriktat sätt att arbeta. Rädslan för misstag har minskat.

I arbetet konstaterades också att vi har det bästa budskapet: vi ska modigt föra fram det och samtidigt berätta om källan till det som vi gör. Avslutningsvis har coronatiden ökat förtröstan på Gud mitt i all osäkerhet. Även om det stormar i världen omkring oss är Gud på vår sida. Vem kan då vara emot oss?

6. Förslag till målsättning

Målet med Modigt tillsammans-aktiviteterna våren 2020 var att gå mot en gemensam målsättning utifrån vilken det är möjligt att intensifiera samarbetet mellan församlingarna och att samtidigt bygga eventuella nya nivåer för samarbete. Modigt tillsammans vill trygga verksamhetsförutsättningarna för församlingarna i Helsingfors och deras gemensamma tjänster i de utmaningar som omvärlden medför.

I enlighet med sitt namn Rohkeasti yhdessä – Modigt tillsammans 2023 pågår processen fram till den innevarande fullmäktigeperiodens slut. I linje med det som framförs i kapitel 1 är Modigt tillsammans också en del av en större helhet, församlingarnas gemensamma strategiprocess som pågår kontinuerligt. Utgångspunkten för den kontinuerliga strategiprocessen är att de självständiga församlingarna utarbetar sina egna strategiska riktlinjer lokalt, men det är också viktigt och möjligt att granska verksamheten i Helsingfors församlingar och deras gemensamma tjänster tillsammans. Vi ska tillgodose de lokala behoven, men mot vilken framtid är vi på färd utöver det? Hur kan vi tillsammans säkerställa att kyrkan är närvarande för helsingforsarna även under de kommande åren? Vilket samarbete kräver det av oss?

Det förslag till målsättning som presenteras nedan är därför en kombination av Modigt tillsammans-processens mål för denna fullmäktigeperiod och den kontinuerliga strategiprocessens mål, som är ännu långsiktigare. Det är av väsentlig betydelse att dessa i princip överlappande processer går i samma riktning i alla skeden av planeringen.

De värderingar, det motto och den målsättning som föreslås knyter samman Modigt tillsammans-processen och den kontinuerliga strategiprocessen. Avsikten är att de mer långsiktiga målen behandlas mer ingående på Framtidsdagen 14.11.2020, som anknyter till den kontinuerliga strategiprocessen.

De förslag till åtgärder som räknas upp i slutet av förslaget till målsättning anknyter framför allt till målen för denna fullmäktigeperiod och därigenom till Modigt tillsammans-processen.

Värderingar

Tro, hopp och kärlek (1. Kor. 13:13) visar vad Helsingfors kyrkliga samfällighet betraktar som gott

och eftertraktansvärt. Den kristna värdegrunden fastställs för oss på ett bestående, klart och tydligt sätt utifrån tro, hopp och kärlek. Kontakten med Gud, som uppstår genom tron, skapar grunden för den kristnas och församlingens liv. Bakom hoppet är Jesu löfte om Guds rättvisa, omsorg och det eviga livet. Kärlek betyder att vi visar omsorg om våra medmänniskor alltid och överallt.

Dessa värderingar styr kyrkans och dess församlingars verksamhet och beslut i vardagen. Värderingarna utmanar också till diskussion både inom kyrkan och i mer omfattande sammanhang.

Motto

”Rohkeasti kristitty–Modigt kristen”

Målsättning

År 2026 är församlingarna i Helsingfors bland stadens mest betydande och högklassiga gemenskaper för andligt stöd, möten och hjälp. Församlingarna fungerar som en plattform som gör det möjligt för församlingsmedlemmarna att vara aktivare än någonsin för det gemensamma goda. Kyrkan är så betydelsefull för helsingforsborna att minst hälften av dem vill tillhöra den.

Församlingarna är livskraftiga, öppna, samarbetsinriktade, utåtriktade och ansvarsställande för miljön. De är kristna gemenskaper som främjar det lokala och tillgodoser helsingforsarnas behov. Även under snabba förändringar är församlingarna i Helsingfors modiga och förmögna till förnyelse utgående från deras starka värderingar. Församlingarna arbetar för att hjälpa dem som är i ett utsatt läge både nära och fjärran. Församlingarna främjar likabehandling och jämlikhet och bemötande som respekterar alla människor.

Åtgärderna inom Modigt tillsammans-processen för att målsättningen ska kunna uppnås

Det allmänna målet i visionen är att trygga framtiden för församlingarna i Helsingfors och deras gemensamma tjänster under de utmaningar som omvärlden medför, samt att göra det möjligt för den enskilda helsingforsbon att enkelt få kyrkliga tjänster och ansluta sig till den andliga lokala gemenskapen på det sätt som hen önskar. Alla dessa åtgärder bygger på insikten att kyrkans oavytterliga grund och särprägel är evangeliet och dess förkunnelse. Detta skiljer oss från alla andra aktörer i staden och är vår främsta styrka. Vi gör vårt arbete under bön. Vår uppgift slås fast i missionsbefallningen. Kyrkan ska modigt förkunna Ordet och själv tro på det som den förkunnar.

"Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn 20 och lär dem att hålla[a] allt vad jag har befallt er. Och se, jag är med er alla dagar intill tidens slut." (Matt. 28:18-20)

Vi strävar efter att genomföra detta på följande sätt:

- Vi gör den ömsesidiga uppskattningen och det ömsesidiga förtroendet starkare. Vi behöver varandra för att klara oss i fortsättningen. Det är viktigt att vi ser vårt arbete och våra mål som gemensamma. Vi behöver mer uppdaterad information om varandras arbete och kunskaper samt beredskap att dela med oss av det som vi har. Det är viktigt att satsa på intern kommunikation, och var och en har ansvar för detta. Vi tänker på vårt eget sätt att agera och strävar efter att ge ett bättre exempel på hur vi uppskattar det individuella och unika hos varje människa.
- Vi gör arbetsfördelningen mellan församlingarna och de gemensamma tjänsterna klarare. Församlingarna är kyrkans basenhet och de gemensamma tjänsterna ska i första hand arbeta för att möjliggöra deras arbete. Vi avlägsnar onödiga överlappningar i församlingarnas och de gemensamma tjänsternas arbete och justerar det gemensamma församlingsarbetets roll så att den i högre grad betonar rollen som expert. Vi säkerställer

framtiden för de gemensamma tjänster som är nödvändiga under alla omständigheter, t.ex. till följd av att de är lagstadgade, effektiva eller tillgodoser något annat gemensamt intresse. Vi effektiviserar uppföljningen av projekt och månar särskilt om att de bygger på församlingarnas behov och inte är främmande för församlingarnas verklighet.

- Vi främjar sam användning av arbetskraften, arbetsrotation och personalutbyte. Vi delar information om behov, möjligheter och goda erfarenheter, vi skapar budgetar och avtalsmallar med framförhållning, vi gör arbetsprocesserna mer enhetliga i den omfattning som det är möjligt och gör förfarandena smidigare på andra sätt i syfte att underlätta de föregående åtgärderna.
- Vi satsar på ledning av strategiskt kunnande. Vi förbereder oss i god tid på framtidens kompetensbehov, förutser långsiktiga rekryteringsbehov och skapar utbildningsleder som personalen behöver för att uppdatera sitt kunnande.
- Vi gör förfarandena för kunskapsledning starkare. Vi utvecklar statistikföringen och utnyttjar aktivt den information som samlas in för att inrikta resurserna och verksamheten på rätt sätt. Vi följer särskilt upp genomförandet av de frivilligas arbete och de möjligheter som anknyter till det.
- Vi utvecklar e-tjänsterna. Vi gör det lättare att utträta ärenden hos oss genom att utvidga den elektroniska tidsbeställningen till dop- och vigselförrättningar. Samtidigt säkerställer vi att den personliga servicen inte försämras, att alla våra möten är högklassiga och att även de som inte använder digitala tjänster får god service. Var och en av oss förbinder sig till de gemensamma processerna. Digitala lösningar används i den omfattning det är möjligt i alla uppgifter och funktioner i församlingarna och deras gemensamma tjänster.
- Vi håller ekonomin i balans och tryggar framtidens verksamhetsförutsättningar I verksamhets- och ekonomiplanerna och inom ledningen och styrningen av verksamheten och ekonomin förbereder vi oss på förändringar i omvärlden och resurserna och till åtstramningen av ekonomin i tillräckligt god tid. Vi utarbetar alternativa scenarier för att förbereda oss för framtiden. Vi stödjer församlingar som hamnat i ett svårt ekonomiskt läge. Vi ordnar särskilt administrativt stöd och kamratstöd till församlingar som har betydande ekonomiska svårigheter. Vi är solidariska med varandra och månar också om vårt gemensamma bästa.
- Vi utreder alternativa strukturmodeller. Vi kartlägger olika strukturalternativ med vilka vi förstärker kyrkans ställning i vår stad och introducerar nya lösningar i det ekonomiska läget, som stramas åt. Vi försöker gestalta tre olika modeller till vilka det är möjligt att ta ställning. När själva struktururomvandlingen inleds, har de berörda församlingarna och stiftets domkapitel och biskoparna initiativrätt.
- Vi utarbetar en områdesspecifik fastighetsstrategi under hösten 2020. Vi fortsätter under fastighetsavdelningen ledning arbetet med att ta fram en fastighetsstrategi som är hållbar även på längre sikt och som även tar hänsyn till områdesspecifika aspekter och stadsutvecklingen. I fastighetsstrategin planerar vi metoder att anpassa fastighetsbeståndet så att vi har tillräckligt med fastigheter med tanke på vår verksamhet och ekonomi.
- Vi främjar alla de åtgärder som nämns ovan särskilt med olika Lägesrum-aktiviteter. Vi samlar temaspécifika planeringsgrupper med god representation för planeringen av lägesrumsaktiviteterna. Målet för själva lägesrumsarbetet är att på bred front göra alla berörda parter delaktiga. Som en del av arbetet utnyttjar vi aktivt all den respons som lyfts fram i svaren till månadsfrågorna våren 2020 och i andra Modigt tillsammans-aktiviteter.

7. Lägesbildsuppskattningar som ligger bakom målsättningen

Rohkeasti yhdessä – Modigt tillsammans 2023 LÄGESBESKRIVNING 2020 (16.1.2020)

Lägesbeskrivningen avspeglar den uppfattning om nuläget som församlingarnas och samfällighetens beslutsfattare samt kyrkans anställda gemensamt formulerade hösten 2019.

Lägesbeskrivningen behövs som stöd för beslutsfattandet då det under våren 2020 gäller att skapa en gemensam målbild för Modigt tillsammans 2023 -processen.

Krympande resurser

Under perioden 2020-2023 minskar de ekonomiska resurserna för såväl församlingarna som samfällighetens gemensamma tjänster med ca 1,5%/år. Samtidigt stiger kostnadsnivån i motsvarande mån. Under perioden 2019-2023 uppgår värdet på samfällighetens investeringar till 80 mn €. Detta innebär att tillgångarna minskar med 58 mn €.

Utgångspunkten för ekonomiplaneringen 2020-2023 är att medlemsantalet i medeltal sjunker med 4 800 personer/år. Helsingforsförsamlingarnas medlemsutveckling är sjunkande, eftersom a) de som lämnar kyrkan är fler än de som ansluter sig (2018 var differensen i Helsingfors 5 153 personer) b) antalet medlemmar som avlider är större än antalet barn som döps (2018 var differensen i Helsingfors 816 medlemmar)

Allt färre medlemmar

Helsingforsförsamlingarnas medlemsantal ökade från 1990 -talet till år 2001. Från 2001 (401 879) till 2018 (337 955) har antalet medlemmar minskat med ut 64 000. Detta innebär en genomsnittlig minskning om 3 760 medlemmar/år. Medlemsprocenten har från 2010 (61,7%) minskat lineärt till år 2018 (52,0 %), dvs en genomsnittlig minskning med ca 1,2 % -enheter per annum.

De unga vuxna utgör de största åldersklasserna i Helsingfors. 2018 utgjorde 26 -åringarna församlingarnas största ålderskategori (6045). I de yngsta åldersklasserna hör avsevärt färre till kyrkan än i de äldre åldersklasserna. Av församlingarnas medlemmar har ca 1 % ett annat modersmål än finska eller svenska.

Antalet förrättningar sjunker

Antalet barndop minskar tydligt. Under perioden 2010-2018 minskade antalet dop med 36 %. (från 3 704 till 2 362). Antalet kyrkliga vigslar minskar. Under perioden 2010-2018 var minskningen 38 % (från 1 736 till 1 068). Antalet jordfästningar har varit rätt konstant, ca 4 000-5 000/år.

Utmaningar för växelverkan

Med växelverkan avses församlingarnas inbördes samarbete, samarbetet mellan församling-arna, samarbetet mellan församlingarna och samfällighetens gemensamma tjänster samt samarbetet mellan församlingarnas och de gemensamma tjänsternas samarbetsparter. Församlingsmedlemmarna besitter också en viss kompetens som inte utnyttjas tillräckligt.

Migration och urbanisering

Urbaniseringen har lett till en massiv inflyttning till huvudstadsregionen. 2018 medförde inflyttningen till Helsingfors från landets övriga delar en ökning av samfällighetens medlemsantal om 2 028 personer. Inverkan på de enskilda församlingarna varierar rejält. Om det byggs mycket på en församlings område kan den församlingens medlemsökning uppgå till flera hundra medlemmar/år. Utflyttningen kan leda till en åderlåtning som under ett år t o m kan vara tresiffrig.

Årligen flyttar ungefär 3 000 fler utlänningar till Helsingfors än bort från stan. Ökningen av antalet personer av utländsk härkomst märks knappast alls i församlingarnas medlemsantal. Helsingforsförsamlingarna har ca 3 500 medlemmar med annat modersmål än svenska eller finska.

För kyrkans personal innebär både urbaniseringen och immigrationen en utmaning. Man konfronteras med moderna urbana fenomen, t ex en ny stadskultur och olika gemenskaper i sociala medier.

Digitaliseringen

Digitaliseringen är en utmaning för kyrkan men ger också många nya möjligheter. Det gäller att se till att församlingarnas och de gemensamma tjänsternas personal har tillräcklig digitalkompetens. Å andra sidan måste man fundera över om man kunde digitalisera en del av tjänsterna som erbjuds församlingsmedlemmarna för att på så sätt bli smidigare eller för att t ex skapa nya kanaler för växelverkan och möjliggöra kvalitativa möten.

Omsorg om miljön

Klimatförändringen är en av de viktigaste orsakerna till den internationella migrationen. I framtiden kommer allt fler klimatflyktingar att komma till Finland och kyrkan måste ha beredskap att ta emot dem.

Miljöfrågorna skapar ångest särskilt bland yngre och innebär en utmaning för personalen som måste kunna diskutera med dem. Klimatförändringen är en fråga som på ett väsentligt sätt tangerar den kristna tron och etiken. Det är vår uppgift som kristna att odla och skydda skapelsen och det är en synd att försumma dessa uppgifter.

Polariseringen

Polariseringen är ett globalt fenomen som också kan skönjas i det finländska samhället. Konfrontationerna minskar möjligheterna att via genuin dialog uppnå hållbara lösningar på problemen som klimatförändringen, flyktingsituationen eller de mänskliga rättigheterna.

Polariseringen innebär att klyftan mellan välbeställda och vanlottade breddas. I Helsingfors är polariseringen större än i resten av landet. Marginaliseringen blir allt oftare generationsöverskridande. Drygt 20 000 helsingforsare i åldern 20–29 år saknar utbildning efter grundskolan. En relativt sett större andel av ungdomarna med annat modersmål än finska eller svenska saknar studie- eller arbetsplats.

Ensamhet

Hundratusentals finländare lider periodvis eller permanent av ensamhet. I Finland är andelen personer som bor själv större än i övriga Europa. För alltför många är detta inte en normal fas som hör till livscykeln utan något som kan pågå i flera decennier. Att bo själv innebär ändå inte nödvändigtvis att man är ensam. Att bo själv ökar ändå risken för ensamhet.

Sekularisering och andlighet stadd i förändring

Sekulariseringen innebär på samhällsnivå att de religiösa värderingarna och institutionerna ersätts av icke religiösa värderingar och sekulära institutioner. I Finland hör 2/3 av befolkningen till något religiöst samfund. Antalet har sjunkit de senaste decennierna. Samma utveckling ser vi i övriga västvärlden. Ur ett globalt perspektiv har dock religiositeten stärkts.

I Finland är religiositeten stadd i omvandling och blir allt mer självrefererande och diversifierad. Individens religiositet fjärrar sig från de religiösa institutionerna och lösningarna blir allt mer autonoma.

Utvecklingen är den samma i de nordiska länderna, religiositeten blir mer diversifierad och folkkyrkans ställning förändras.

Utslagning och ojämlikhet

Det finns ingen etablerad definition för utslagning. Begreppet används ofta för att beskriva en individ, ett hushåll eller någon mänskogrupp som råkar i en ekonomiskt eller socialt trängd situation som det är svårt att ta sig ur. Utslagningen kan t ex bero på bristande utbildningsmöjligheter, långtidsarbetslöshet, snuttjobb med upprepade perioder av arbetslöshet, låg grundtrygghetsnivå, funktionsvariation, hälsoproblem, missbruk och bostadslöshet.

Särskilt stor är risken för utslagning för dem vars liv är i en brytningsfas, t ex då skolan, arbetsförhållandet eller parförhållandet tar slut. Man räknar med att det i Finland finns ca 10 000 familjer vars barn löper risk att bli utslagna. I dessa familjer förekommer fattigdom, föräldrar med mentala problem samt låg utbildningsnivå.

Konkurrens om tidsanvändningen

Mänskorna upplever i allt högre grad stress. Många aktörer konkurrerar om vår tid. Detta är en utmaning för församlingarna. Det är svårt att hitta personer som är redo att delta i och ta ansvar för verksamhetsformer som kräver långsiktigt engagemang.

Vi skyggar för det institutionella

Finland har en lång tradition av starka och uppskattade institutioner. Kyrkan har som offentligt samfund i fråga om struktur och ställning identifierat sig med dessa finländska institutioner vars ställning knappt alls ifrågasattes så länge enhetskulturen var rådande i landet. Kyrkans samhälleliga ställning har klart förändrats. Att religiositeten individualiserats utgör en utmaning för den institutionella religiositeten.

8. Bilaga: Modigt tillsammans-månadsfrågorna

9. Miksi kirkko on läsnä tämän päivän helsinkiläiselle? (kaikki)
Varför ska kyrkan vara tillgänglig för dagens helsingforsare? (alla)
10. Mikä on seurakunnan ja yhteisten palveluiden rooli tässä? (kaikki)
Vilken roll spelar församlingen och samfälligheten i detta sammanhang? (alla)
11. Mikä kirkon vahvuus ja/tai luovuttamaton ominaispiirre erottaa meidät muista kaupungin toimijoista? Mikä on kirkon olemassaolon syy Helsingissä? (kaikki)
Vilken av kyrkans styrkor och/eller oförytterliga karakteristik skiljer oss från övriga aktörer i stan? Varför finns kyrkan till här i Helsingfors? (alla)
12. Minkälaiset ratkaisut helpottaisivat työvoiman yhteiskäyttöä useamman eri seurakunnan kesken? (kirkkoherrat, yhteinen seurakuntatyö)
Hurdana lösningar behövs för att en del av personalen ska kunna jobba för mer än en församling? (kyrkoherdarna, gemensamma församlingsarbetet)
13. Kirkkoherranvirastojen sijaan olisi mahdollista perustaa seurakuntalaisten asiointin palvelukeskus, joka voisi olla:
I stället för pastorskanslierna kunde en servicecentral som betjänar församlingsmedlemmarna inrättas. Ska servicecentralen betjäna:
14. Kirkkoherroilta kysytään kysymykseen 6. liittyen, mitkä palvelut olisi syytä hoitaa a) jatkossakin seurakunnissa, b) rovastikunnallisessa yhteistyössä, c) yhtymässä keskitetysti?
Kyrkoherdarna ska dessutom i anslutning till fråga 6 ange vilka tjänster som hädanefter borde skötas a) av församlingen, b) i samarbete prosterivis, c) centraliserat av samfälligheten?
15. Mitä opittavaa jo käyttöön otetun hautaportalin kehittämis- ja käyttökokemuksista on kehitettäessä seuraavaksi kaste- ja vihkitoimituksiin liittyviä digitaalisia palveluja? (kirkkoherrat, yhteinen seurakuntatyö, kiinteistöosaston hautapalvelut, seurakuntien työyhteisöt)
Vad lärde oss utvecklingen och implementeringen av gravtjänsportalen? Kan det vi lärt oss användas då vi börjar digitalisera tjänster som hänför sig till dop- och vigselförrättningarna? (kyrkoherdarna, gemensamma församlingsarbete, fastighetsavdelningen, församlingarnas arbetsgemenskaper)
16. Seurakuntien palautteessa mainitaan olemassa olevat päällekkäisyydet seurakuntien tekemän työn ja yhteisten palvelujen välillä. Mitä nämä päällekkäisyydet ovat ja kuinka tehtävien hoito tuli jatkossa tarkoituksenmukaisemmin ratkaista? Löytyykö seurakuntayhtymästä yhteisiä palveluita, jotka olisi mahdollista joko osittain tai kokonaan lopettaa? (kaikki)
I församlingens respons påtalas att det finns en överlappning i fråga om det arbete som församlingarna och de gemensamma tjänsterna utför. Hur ser överlappningen ut och hur kunde uppgifterna i fortsättningen skötas mer ändamålsenlig? Finns det inom samfälligheten sådana gemensamma tjänster som helt eller delvis kunde slopas? (alla)
17. Mitä muuta olisi syytä tehdä jatkossa yhdessä paremmin? (kaikki)
Finns det något annat som vi hädanefter borde göra bättre tillsammans? (alla)
18. Mitä tarkoitamme seurakunnalla? Vad menar vi med en församling?